

СТАНОВИЩЕ

от проф. Елисавета Борисова Вълчинова-Чендова, д.н.
(НБУ, Институт за изследване на изкуствата – БАН),
проф. направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство“

на дисертационния труд на
проф. Красимир Драганов Тасков
за придобиване на образователната и научна степен „доктор“
по професионално направление
8.3. „Музикално и танцово изкуство“,
докторант към НМА „Проф. Панчо Владигеров“

на тема

**„Композиционни и интерпретаторски решения в транскрипции за две пиана на 8
ръце на три симфонични творби от
български композитори“**

1. Кратко творческо представяне на докторанта и мотивация за настоящия дисертационен труд

Красимир Тасков (роден през 1955) е утвърден композитор и пианист, професор по композиция и пиано в НМА „Проф. Панчо Владигеров“, ръководител на катедрата по композиция¹. Творчеството му е обемно, обхваща различни жанрове, много от творбите му са получили високи отличия на международни и български конкурси. В изявите му като пианист присъства разнообразен репертоар. Постоянен и дългогодишен е интересът му към ансамбловото клавирно музициране – клавирни ансамбли на 4 ръце и на две пиана за 4 и 8 ръце, и във връзка с това разширяването на репертоара за такива състави, включително и с транскрипции на оркестрови произведения. Темата на дисертационния труд, както е

¹ Вж. <http://krassimirtaskov.com/bg>

подчертано още в началото, е свързана с творческата, интерпретаторската и педагогическата дейност на Красимир Тасков.

2. Цели и задачи на дисертационния труд

В дисертационния си труд Красимир Тасков разглежда своите транскрипции за две пиана на 8 ръце на знакови творби за българската оркестрова музика – „Румънски танц“ № 1 из „Четири симфонични румънски танца“ от Панчо Владигеров, „Обреден танц“ из оп. „Саламбо“ от Веселин Стоянов, „Въведение и танци“ из оп. „Момчил“ от Любомир Пипков. Целта му е симфоничната партитура да бъде представена чрез „разширен клавирен ансамбъл с четири самостоятелни партии“. Безспорно творческото изпълнение на тази задача е пригодно и за обогатяването на концертния репертоар, както и за възпитанието на младите пианисти.

В глава първа на труда Красимир Тасков посочва две основни задачи, които си поставя: първата е свързана с композиционния анализ на избраните творби, втората е интерпретационният анализ, като акцент е звуковата специфика на този състав. Още тук са отбелязани някои особености при ансамбловата интерпретация.

3. Структура на изследването, изследователски подходи

Дисертационният труд е структуриран в увод, четири глави, заключение, библиография, включваща 14 заглавия, като 3 от тях, посветени на изкуството на транскрипцията и на клавирната транскрипция конкретно, са основни за изследването; изведени са 5 приноси момента, посочени са две научни публикации по темата. Текстът е общо 111 стр. с 42 нотни примера, както и 3 приложения.

Въвеждането на проблема за транскрипцията в исторически и по-теоретичен аспект в първия раздел на глава първа е необходима за конкретните формални и интерпретационни анализи. Уточняването за какъв вид транскрипция става въпрос (в случая използвам този термин в общоприетото му значение като всяка преработка на музикално произведение за изпълнение от друг инструмент), разкрива и композиторския подход – аранжмент, адаптация, парафраза, пиано-редукция, сътворчество и т.н. Трудът би спечелил, ако се разшири представеният кратък обзор в раздела „Исторически предпоставки и тенденции в развитието на жанра клавирна *транскрипция*“. Текстът е основан на ползвани

специализирани изследвания върху европейската традиция. В този контекст ми липсва българската проблематика. Самото желание да се правят транскрипции на знакови за българската музика произведения е централен и за текста на дисертационния труд, в този контекст се вписват и творческите подходи на Красимир Тасков. Съществуват високохудожествени образци, наблюдават се различни интересни художествени решения в транскрипции на други знакови творби (например на Петко-Стайновата „Ръченица“ и на другите части от симфоничната сюита „Тракийски танци“, включително блестяща парафраза върху творбата от Виктор Чучков).

Централни са втора, трета и четвърта глава, посветени съответно на произведенията от Панчо Владигеров, Веселин Стоянов и Любомир Пипков. Подходът в анализите е изведен и в заглавието на отделните глави – композиционни и интерпретаторски решения, като композиционните включват както авторските композиторски оркестрови партитури, така и авторския подход на Красимир Тасков. Анализите са подробни и са важни и от методическа гледна точка за изпълнителите. Коментирани са особености в мисленето, музикалния език, оркестрацията при всеки един от композиторите и са аргументирани приложените подходи в трите транскрипции.

В „Изводи и заключение“ са изведени резултати, които обобщават направеното, отново е подчертана мотивацията за труда. Смеслов акцент е избраният „метод на паралелно провеждане на анализите с различна насоченост – композиционна и интерпретаторска“; резултатът е, както посочва авторът (ще преформулирам по-ясно неговия извод), проектиране на фактурата от оригиналната симфонична партитура върху камерно-инструментална ансамблова звукова тъкан, или преобразяване на симфоничната фактура в камерно-инструментална, като са засегнати изпълнителските особености при клавиърната реализация.

4. Приноси на дисертационния труд

Красимир Тасков е посочил 5 приноса, които обобщават труда. Основният принос № 1 е определил като „мултифункционално музикално научно изследване в цялостен цикличен процес“, което „включва в *триединство*: транскрибиране в партитурно изложение за 2 пиана на 8 ръце ... поредица от концертни интерпретации/изпълнения, композиционен и интерпретаторски паралелен анализ“. В съдържателен план този така

формулиран принос съдържа и следващите приноси. Създаването на тези транскрипции от Красимир Тасков е приносно; приноси са и анализите, направени в трите централни глави. Важни са също: принос № 4 – „предлагам редица художествени идеи и конкретни практически решения в интерпретирането на творби за разширен клавирен ансамбъл, пряко свързани с начини на усвояване в творчески и изпълнителски аспект“, както и принос № 5 – „създадените три транскрипции са репертоарни за клавирни ансамбли не само у нас, а и в чужбина и/или могат да породят интерес, същевременно в учебния процес по оркестрово дирижиране и по камерна музика за студенти, както и от концертиращи изпълнители“.

Представената художественотворческа дейност на Красимир Тасков, включена в трите приложения, е приносна и неразделна част от дисертационния труд. В първото и второто приложение са посочени авторските му транскрипции, които са свидетелство за постоянния му интерес към този жанр. Респектираща е и художественотворческата му дейност, включена в третото приложение – творби, концертни изпълнения, записи.

5. Бележки и препоръки

Ще си позволя няколко бележки и препоръки. Като изключим централните три глави, уводът, първа глава и заключителният текст са разпилени като съдържание. Не са ясно заявени целите и задачите в увода (те са в първия раздел на първата глава), в заключението се повтарят вече казани неща (като например мотивацията за труда), някои формулировки трябва да се прецизират. Списъкът с литературата накрая би трябвало да бъде представен, като се следва установения азбучен ред първо на кирилица, а след това на латиница. По отношение на литературата би било добре тя да се разшири. Освен изброените книги и дисертационни трудове, съществуват студии и статии в специализираната периодика (напр. в сп. „Българска музика“ и „Българско музикознание“), в които се разглеждат конкретни въпроси, свързани с разглежданите произведения и тяхната оркестрация. За звуковата специфика на клавирните ансамбли и задачите, които стоят пред изпълнителите, както и за транскрипции на творби от български композитори, има сериозни текстове, които поставят проблема за транскрипциите исторически и теоретично, както и от гледна точка на интерпретацията; те биха били полезни за работата над дисертацията.

6. Заключение

Въз основа на посочените приноси с акцент върху художественотворческата му дейност предлагам да бъде присъдена на проф. Красимир Драганов Тасков за дисертационния му труд на тема „Композиционни и интерпретаторски решения в транскрипции за две пиана на 8 ръце на три симфонични творби от български композитори“ образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 8.3 „Музикално и танцово изкуство“.

9 април 2020 г.

Проф. д.изк. Елисавета Вълчинова-Чендова